

Vec C-125/22

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

22. február 2022

Vnútroštátny súd:

Rechtbank Den Haag

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

22. február 2022

Žalobcovia:

X,

Y,

aj v mene svojich šiestich maloletých detí

Žalovaný:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Predmet konania vo veci samej

V centre sporu je otázka, či žalobcovia môžu žiadať o doplnkovú ochranu v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9) (ďalej len „smernica 2011/95“).

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka otázky presného výkladu článku 15 smernice 2011/95 v spojení s článkom 2 písm. g) a článkom 4 tejto smernice, ako aj s článkami 1, 4 a 19 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie.

Článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

I Má sa článok 15 smernice 2011/95¹ v spojení s článkom 2 písm. g) a článkom 4 tejto smernice, ako aj s článkom 4 a článkom 19 ods. 2 Charty základných práv² vykladať v tom zmysle, že pri otázke, či žiadateľ potrebuje doplnkovú ochranu, sa vždy najprv musia v plnej miere a vo vzájomných súvislostiach skúmať a posúdiť všetky relevantné aspekty týkajúce sa tak individuálnej situácie a osobných pomerov žiadateľa, ako aj všeobecnej situácie v krajine pôvodu, a až potom sa určí, ktorú obávanú formu vážneho bezprávia možno na základe týchto aspektov preukázať?

II Je v prípade zápornej odpovede Súdneho dvora na prvú otázku posudzovanie individuálnej situácie a osobných pomerov žiadateľa v rámci posudzovania podľa článku 15 písm. c) smernice 2011/95, v súvislosti s ktorým už Súdny dvor konštatoval, že tieto aspekty sa majú pri tomto posudzovaní zohľadniť, komplexnejšie ako posúdenie na základe požiadavky individualizácie v zmysle rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci N. A. v. Spojené

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9).

² Charta základných práv Európskej únie (Ú. v. EÚ C 326, 2012, s. 391).

kráľovstvo³? Môžu sa tieto aspekty v rámci tej istej žiadosti o doplnkovú ochranu zohľadniť tak pri posudzovaní podľa článku 15 písm. b) smernice 2011/95, ako aj podľa článku 15 písm. c) tejto smernice?

III Má sa článok 15 smernice 2011/95 vykladať v tom zmysle, že pri posudzovaní potreby doplnkovej ochrany sa tzv. pohyblivá stupnica, pri ktorej už Súdny dvor konštatoval, že sa má uplatňovať pri posudzovaní údajnej obavy z utrpenia vážneho bezprávia v zmysle článku 15 písm. c) smernice 2011/95, musí uplatňovať aj pri posudzovaní údajnej obavy z utrpenia vážneho bezprávia v zmysle článku 15 písm. b) tejto smernice?

IV Má sa článok 15 smernice 2011/95 v spojení s článkami 1, 4 a 19 ods. 2 Charty základných práv vykladať v tom zmysle, že pri posudzovaní toho, či žiadateľ potrebuje doplnkovú ochranu, sa majú zohľadniť humanitárne okolnosti, ktoré sú (ne)nepriamym dôsledkom konania a/alebo opomenutia aktéra vážneho bezprávia?

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Žalobcovia sú manželia. Pochádzajú z Líbye a 28. januára 2018 podali v Holandsku žiadosť o medzinárodnú ochranu, a to aj v mene svojich šiestich maloletých detí.
- 2 Žalovaný samostatnými rozhodnutiami z 24. decembra 2020 zamietol žiadosti o medzinárodnú ochranu ako nedôvodné. Okrem toho bolo rozhodnuté, že žalobcom nebude udelené povolenie na riadny pobyt a nebude im poskytnutý odklad povinnosti opustiť územie Holandska. Žalovaný napokon rozhodol, že tieto rozhodnutia sa majú považovať za rozhodnutia o návrate a že žalobcovia musia do štyroch týždňov opustiť územie Holandska.
- 3 Žalobcovia podali žalobu proti zamietnutiu ich žiadostí o medzinárodnú ochranu založených na nedôvodnosti.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 4 Názor účastníkov konania sa líši v otázke, či sú žalobcovia oprávnení na doplnkovú ochranu, a v tom, ako sa má posudzovať existencia odôvodnenej obavy z vážneho bezprávia v zmysle článku 15 písm. b) smernice 2011/95 a vážneho bezprávia v zmysle článku 15 písm. c) tejto smernice. Účastníci konania zastávajú rozdielne názory najmä na to, či sa pri posudzovaní podľa článku 15 písm. c) smernice 2011/95 musia zohľadniť aj individuálne okolnosti, a ak áno, či to má vplyv na otázku, akú celkovú úroveň násilia treba preukázať na to, aby bolo možné žiadať o ochranu.

³ EŠLP, 17. júla 2008, č. 25904/07, N. A. v. Spojené kráľovstvo, ECLI:CE:ECHR:2008:0717JUD002590407.

- 5 Žalobcovia svoje žiadosti o medzinárodnú ochranu odôvodnili okrem iného konkrétne týmito skutočnosťami. X vyhlásil, že niekoľko rokov pracoval v Tripolise ako osobný strážca vysokopostavených politikov, okrem iného dvoch premiérov, jedného vicepremiéra a niekoľkých ministrov. Raz na neho strieľali, keď si bol po pracovnej dobe zabehať, bol pri tom zasiahnutý do hlavy a úlomok projektilu mu uviazol v ľavom líci. X tvrdí, že po tejto streľbe sa mu dvakrát telefonicky vyhrážali. V týchto telefonátoch okrem iného odznelo, že X pracuje pre vládu, bude zabitý a jeho deti budú unesené.
- 6 Žalobcovia tiež uplatňujú, že okolnosť, že majú šesť maloletých detí, má význam pri posudzovaní podľa článku 15 písm. c) smernice 2011/95. Táto okolnosť musí viesť prinajmenšom k udeleniu povolenia na riadny pobyt.
- 7 Žalovaný považuje za vierohodné, že X od roku 2012 po páde [meno] až do odchodu žalcov z Líbye v júni 2017 pracoval v Tripolise ako osobný strážca vysokopostavených politikov.
- 8 Ďalej považuje za vierohodné, že na X strieľali, keď si bol zabehať, a že pri tom bol zasiahnutý do hlavy, avšak X podľa názoru žalovaného nepreukázal, že násilie bolo namierené konkrétne proti nemu, z dôvodu čoho sa podľa jeho ponímania žalobcovia v prípade ich návratu nemusia obávať vážneho bezprávia v zmysle článku 15 písm. b) smernice 2011/95.
- 9 Podľa názoru žalovaného je úlohou Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (štátny tajomník pre spravodlivosť a bezpečnosť, Holandsko) identifikovať ohrozené skupiny a určiť, či ide o situáciu v zmysle článku 15 písm. c) smernice 2011/95. Keďže Staatssecretaris na to nevidel dôvod, žalobcovia sa v prípade ich návratu nemusia obávať ani vážneho bezprávia v zmysle článku 15 písm. c) smernice 2011/95.

Krátke odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 10 Prvou otázkou by vnútroštátny súd chcel vedieť, či sa pri skúmaní toho, či v konaní vo veci samej je prítomné vážne bezprávie, článok 15 písm. b) a článok 15 písm. c) smernice 2011/95 musia posudzovať striktne oddelene, resp. či sa – ako to vidí súd – článok 15 smernice 2011/95 má vykladať v tom zmysle, že sa vždy najprv v plnej miere a vo vzájomných súvislostiach musia skúmať a posúdiť všetky relevantné aspekty týkajúce sa tak individuálnej situácie a osobných pomerov žiadateľa, ako aj všeobecnej situácie v krajine pôvodu, a až potom sa určí, ktorú z obávaných foriem vážneho bezprávia stanovených v článku 15 smernice 2011/95 možno na základe týchto aspektov preukázať.
- 11 Odpoveď na túto otázku má zásadný význam pre rozhodnutie. V tomto konaní totiž pravdepodobne nie je možné zistiť, či išlo o cielené násilie a/alebo osobné hrozby a v dôsledku toho o vážne bezprávie v zmysle článku 15 písm. b) smernice 2011/95. Rovnako nie je možné zistiť ani to, či sa X už len z dôvodu svojej prítomnosti stal obeťou všeobecného násillia v situáciách medzinárodného alebo

vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu v zmysle článku 15 písm. c) smernice 2011/95, alebo či sa žalobcovia pri ich návrate dostanú do situácie, pred ktorou poskytujú ochranu ustanovenie článku 15 písm. c) smernice 2011/95.

- 12 Ak sa budeme pridŕžiavať výkladu navrhovaného vnútroštátnym súdom, bude možné dôkladnejšie preskúmať a posúdiť, či žalobcovia skutočne potrebujú ochranu, a bude v plnej miere dodržaný absolútny zákaz vyhostenia alebo vrátenia. Naproti tomu ak sa tvrdenie o obave z utrpenia vážneho bezprávia v zmysle článku 15 písm. b) smernice 2011/95 a tvrdenie o obave z utrpenia vážneho bezprávia v zmysle článku 15 písm. c) tejto smernice budú posudzovať striktne oddelene, môže vzniknúť medzera v ochrane, ktorá sa má poskytnúť, pretože potom určité aspekty nebudú v dostatočnej miere zahrnuté do posudzovania, čo by malo negatívny dopad na potrebný účinok článku 15 smernice 2011/95 a právnu úpravu doplnkovej ochrany.
- 13 V prospech výkladu navrhovaného vnútroštátnym súdom svedčí aj výklad Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) k článku 3 EDLP, keďže toto ustanovenie obsahuje formy vážneho bezprávia vymenované v článku 15 smernice 2011/95 a článok 52 ods. 3 Charty stanovuje, že v rozsahu, v akom táto Charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v EDLP, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore.
- 14 ESLP pri posudzovaní toho, či sa musí zakázať odsun podľa článku 3 EDLP, vždy vykoná komplexné skúmanie všetkých aspektov, ktoré sa vzťahujú tak na individuálnu situáciu a osobné pomery žiadateľa, ako aj na všeobecnú situáciu v oblasti návratu. ESLP skúma všetky tieto faktory aj pri posudzovaní toho, či alternatívna možnosť bývania v tuzemsku umožní návrat do krajiny pôvodu (pozri v tejto súvislosti rozsudok ESLP zo 17. júla 2008, N. A. v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:2008:0717JUD002590407, a rozsudok ESLP z 28. júna 2011, Sufi a Elmi v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:2011:0628JUD000831907).
- 15 Vo výsledku sa zdá, že nie je nevyhnutné vykonávať striktne oddelené posudzovanie článku 15 písm. a), článku 15 písm. b) a článku 15 písm. c) smernice 2011/95.
- 16 Ak by Súdny dvor nevykladal článok 15 smernice 2011/95 tak, ako je to navrhnuté v bode 10, vnútroštátny súd by svojou druhou otázkou chcel vedieť, (i) ktoré – prípadne osobné – okolnosti (resp. aký druh okolností) má význam pri posudzovaní toho, či ide o článok 15 písm. c), (ii) či tieto aspekty možno zohľadniť v rámci tej istej žiadosti o doplnkovú ochranu tak pri posudzovaní podľa článku 15 písm. b, ako aj podľa článku 15 písm. c) a (iii) do akej miery sa musí do posudzovania podľa článku 15 písm. a) a článku 15 písm. b) smernice 2011/95 zahrnúť všeobecná úroveň všeobecného násillia (druhá prejudiciálna otázka).

- 17 V tejto súvislosti vnútroštátny súd výslovne žiada Súdny dvor, aby vyjasnil, či sa pri posudzovaní toho, či sa treba obávať vážneho bezprávia v zmysle článku 15 písm. c) smernice 2011/95, má zohľadniť (utrpená a/alebo obávaná) psychická ujma v dôsledku všeobecného násilia v rámci ozbrojeného konfliktu, nebezpečenstvo, že osoba sa na základe beztrestnosti stane obeťou trestnoprávnej moci, a/alebo humanitárne okolnosti v súvislosti s konaním a/alebo opomenutím aktéra vážneho bezprávia.
- 18 Vnútroštátny súd považuje za potrebné predložiť tieto otázky jednak preto, lebo odôvodnenie žiadostí o medzinárodnú ochranu podané v tomto konaní sa zakladá tak na individuálnych a osobných okolnostiach žalobcov, ako aj na všeobecnej situácii násilia a humanitárnej situácii v dôsledku tohto násilia v krajine pôvodu, a jednak preto, lebo napriek doterajšej judikatúre Súdneho dvora [(najmä rozsudky Elgafaji (C-465/07), Diakité (C-285/12), M'Bodj (C-542/13) a Spolková republika Nemecko (pojem „vážne ohrozenie jednotlivca“) (C-901/19)] ešte stále existuje neistota o výklade článku 15 písm. c) smernice 2011/95, z dôvodu čoho ešte stále sú v členských štátoch rozdiely pri udeľovaní doplnkovej ochrany, čo spôsobuje sekundárne migračné toky.
- 19 Tretia otázka, ktorá je neoddeliteľne spojená s predchádzajúcou, sa týka vzťahu individuálnych charakteristík a osobných okolností k stupňu všeobecného násilia, ktorý je potrebný na to, aby sa na situáciu vzťahoval článok 15 písm. c) smernice 2011/95. V uvedených rozsudkoch Elgafaji a Diakité, ktoré sa vzťahujú na článok 15 písm. c) smernice 2011/95, Súdny dvor zaviedol takzvanú „pohyblivú stupnicu“ a vyjasnil, že o čo viac je žiadateľ schopný preukázať, že vzhľadom na okolnosti imanentné jeho osobnej situácii je špecificky dotknutý, tým nižší bude stupeň všeobecného násilia, existencia ktorého zakladá nárok žiadateľa na doplnkovú ochranu. Vnútroštátny súd by v podstate chcel vedieť, či sa táto pohyblivá stupnica má aplikovať aj pri posudzovaní podľa článku 15 písm. b) smernice 2011/95, keď ide o prípad vysokej úrovne všeobecného násilia, avšak táto danosť sama osebe nevedie k priznaniu doplnkovej ochrany.
- 20 Vnútroštátny súd by napokon štvrtou otázkou chcel vedieť, či v kontexte logiky medzinárodnej ochrany treba pri posudzovaní žiadosti o doplnkovú ochranu zohľadniť humanitárne okolnosti, ktoré sú (ne)priamym dôsledkom všeobecného násilia v rámci medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.
- 21 Vzhľadom na logiku právnej úpravy doplnkovej ochrany sa má poskytovať nielen ochrana pred násilím zo strany aktéra vážneho bezprávia, ale aj pred humanitárnymi dôsledkami tohto násilia, keď tieto humanitárne okolnosti predstavujú situáciu, ktorá je v rozpore s Chartou.

Súvislosť s – a vzťah k – prebiehajúcemu konaniu vo veci C-579/20 (F, A, G, H, I proti Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid)

- 22 Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem (Okresný súd Haag, zasadajúci v Haarlem, e Holandsko), 19. októbra 2020 predložil Súdnemu dvoru prejudiciálne

otázky, ktoré sa – čiastočne – týkali výkladu tých istých ustanovení a pojmov práva Únie (C-579/20, F, A, G, H, I/Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid).

- 23 Vnútroštátny súd navrhuje, aby bolo prejudiciálne konanie začaté na jeho návrh podľa článku 54 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora spojené s vecou C-579/20 z dôvodu vzájomnej súvislosti.
- 24 Otázky, ktoré vnútroštátny súd predkladá Súdnemu dvoru, sa líšia od otázok, ktoré Súdnemu dvoru predložil Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem (Okresný súd Haag, zasadať v Haarleme), a nemajú rovnaký dosah, ich účelom je skôr doplniť tieto otázky a bližšie spresnenie článku 15 smernice 2011/95, ktoré už vykonal Súdny dvor.

PRACOVNÝ DOKUMENT